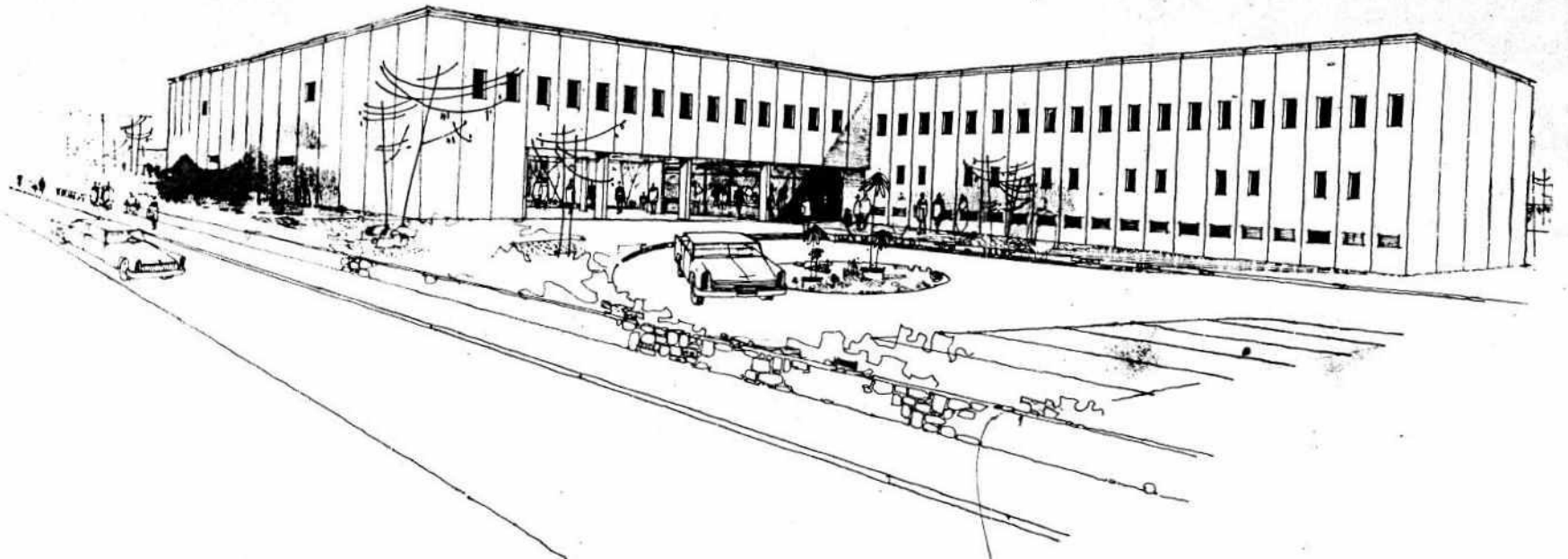

PARA YACO

INSTRUCTIONAL TELEVISION TRUST

מטרות נאמנות הטלוויזיה הלימודית (נ.ט.ל.)

- נאמנות הטלוויזיה הלימודית נוסדה על ידי יד אדמונד ג'יימס דה רוטשילד כדי להקים מפעל ניסויי לטלוויזיה לימודית בארץ.
- משרד החינוך והתרבות יהיה אחראי לתוכן החינוכי, ונאמנות הטלוויזיה הלימודית תהיה אחראית לכל הנוגע להפקה באמצעות הטלוויזיה.
- מטרת המפעל הניסויי היא לבחון ולבדוק למידה באמצעות הטלוויזיה ואת שילובו והתאמתו של האמצעי החדש הזה לצרכי החינוך בישראל.
- במפעל ניסויי זה ישותפו שלשים ושנים בתי ספר, חלקם יסודיים וחלקם על-יסודיים.
- המפעל הניסויי של נאמנות הטלוויזיה הלימודית יועבר, לאחר תקופת הפעלה ראשונית, לגוף שיקבל על עצמו להמשיך ולהרחיב את השימוש בטלוויזיה הלימודית בארץ.
- נאמנות הטלוויזיה הלימודית מקווה שתתרום תרומה צנועה לקידום ההוראה ושיטותיה.

מי תכנן?
מי בנה?

הבעת תודה

הקמת בנין האולפנים החדש, רכישת הציוד והתקנתו היו משימה מורכבת, במיוחד עקב היות מפעל זה ראשון מסוגו בארץ. ההצלחה במשימה זו היא פרי שיתוף פעולה בין מומחים, יועצים וקבלנים. אנו מוניים אותם בעמודים הבאים. יבואו כולם על הברכה.

נאמנות הטלוויזיה הלימודית

יועצים, אדריכלים, מהנדסים

מר סידני ברנשטיין, יושב ראש, טלוויזיה גרנדה, אנגליה
בראשית צעדיו של המפעל פנתה נאמנות הטלוויזיה הלימודית
למר סידני ברנשטיין בבקשה לתרום מעצתו והדרכתו. הוא העמיד
לרשותנו ללא כל הגבלה את שרותי המחלקה הטכנית של טלוויזיה
גרנדה על מנהלה וצוותה. נאמנות הטלוויזיה הלימודית נעזרה
בשרות זה בתכנון הטכני, בעריכת סרטים מיוחדים ובעניינים רבים
אחרים.

קשה לתאר כיצד היינו יכולים להתחיל במפעל, ועל אחת
וכמה כיצד נוכל להמשיך ללא תמיכתו המתמדת של מר ברנשטיין.

מר רגינלד המנס, מנהל טכני, טלוויזיה גרנדה, אנגליה

מר סידני ברנשטיין הואיל להסכים כי מר המנס ייעץ ויסייע
לנאמנות הטלוויזיה הלימודית בכל הנוגע לבעיות טכניות. עם
תחילת התיכנון פנתה נאמנות הטלוויזיה הלימודית למר המנס
להכין את תוכנית בנין האולפנים בקוים כלליים. הוא ביקר
מספר פעמים בישראל על מנת ליעץ לאדריכל ולצוות הטכני והכין
את מרבית המפרטים לציוד. עד עתה ממשיך מר המנס ליעץ
לנאמנות הטלוויזיה הלימודית בבעיות טכניות שוטפות.

מר הדלי גאוור, טלוויזיה בורדר בע"מ, קרליל, אנגליה

מר גאוור עבד בשיתוף עם מר המנס כיועץ נאמנות הטלוויזיה
הלימודית בבעיות טכניות, במיוחד בתקופה בה היה מר המנס
מסיבות אישיות נעדר מעבודתו.

מר גאוור מלא אז את מקומו לפי בקשת מר ברנשטיין
מטלוויזיה גרנדה, והעניק לנו מזמנו ומהידע שלו בתקופה
שהזדקקנו להם ביותר.

פרופסור יוחנן רטנר ז"ל, אדריכל

פרופסור רטנר התמנה לאדריכל הבנין. הוא קיבל על עצמו
את התפקיד בזמן שכוחותיו הגופניים החלו להתרופף, אך באופיו
ובכשרונותיו היצרניים נשאר אציל ואמן עד יומו האחרון.
בנין האולפנים מהווה את יצירתו האחרונה, ואנו מאמינים
כי יפאר את זכרו.

פרופסור יוסף אידלמן, מהנדס

פרופסור אידלמן עבד בשיתוף עם פרופסור רטנר ושמם
בתפקיד מהנדס בנין.

מר מרדכי שושני, אדריכל

מר שושני קיבל על עצמו את עבודת האדריכלות לאחר מותו
של פרופסור רטנר. מר שושני המשיך בעבודתו בנאמנות לפי
ההנחיות שקבע פרופסור רטנר.

יועצים:

מר ל. הרצל שאודינישקי

אקוסטיקה

איסקוביץ את שפירא, מהנדסים בע"מ

מזוג אויר

יאני בע"מ, חברה להנדסת חשמל

חשמל וטלפון

אינג' י. אלישע, מהנדס יועץ

ה. מלר ושות', קבלנים בע"מ

אינסטלציה סניטרית

א. סלע ושות'

הכשרת השטח

מר רפאל יאיר

כבישים

אדריכלות פנים

מר אריה שטכלר

מר שטכלר שימש מהנדס באתר בתקופת ההקמה של הבנין.

ס פ ק י ם

נאמנות הטלוויזיה הלימודית הוציאה מכרז ביך-לאומי
להספקת הציוד ועל בסיס המכרז נחתמו חוזים לרכישת ציוד משני
ספקים עקריים,

מאנגליה E.M.I. Electronics Ltd., England

מצרפת Compagnie Générale de Telegraphie
sans Fil, France, (C.S.F.)

ציוד האולפנים, הציוד בשביל בתי הספר וכן האנטנה בתחנת
השידור באיתנים נקנו כולם מחברת E. M. I. והותקנו על ידם.
ציוד לשידור, פרט לאנטנה, נקנה מ-C. S. F., צרפת.

ט ק ס הפ ת י ח ה

נאומים וברכות

להלן נוסח הנאומים והברכות בטקס החגיגי לפתיחת שידורי הטלוויזיה הלימודית ביום ג' ניסן תשכ"ו (24.3.1966).

לורד רוטשילד. —

שלום וברכה,

הרי חשבוניה. בעצם מעין מחשב אלקטרוני מיושן, אך למען האמת — יעיל ביותר.

אמנם אין משתמשים כיום בחשבוניה בהרבה מהארצות המתקדמות וזאת למרות שהחשבוניה היא אחת הדוגמאות המוקדמות ביותר של יישום הטכנולוגיה לחינוך. בינתיים פיתחו המדע והטכנולוגיה דרכי פעולה חדשות, וגם החינוך לא פיגר אחריהן. שילוב שניהם הוא שהביא אותנו לכאן היום.

בשנים האחרונות פותח מכשיר נוסף לצרכי החינוך. אין זו תרופת פלא, אלא שיטה מיוחדת שנתגלתה כיעילה בארצות רבות ואני מקוה כי תשא פרי גם בשטח החנוך הישראלי.

למעשה החל ספור הטלוויזיה הלימודית בישראל כאשר כתבתי למר אבא אבן, — שר החינוך דאז, בחדש דצמבר 1961. הודעתי לו כי יד רוטשילד שוקלת תכנית של טלוויזיה לימודית בישראל. הוספתי כי אנו רוצים שנציגנו — מר רואו — יבקר

בתחנות טלוויזיה באמריקה ובאירופה על מנת ללמוד את דרכי הפעולה שם. אך התניתי זאת בכך שהשר יבחר באדם שיצטרף למסע הלימודים.

מר אבן בחר בד"ר מ. שפירא, מנהל ביה"ס התיכון שליד האוניברסיטה העברית. ד"ר שפירא ומר רואו ערכו מסע מקיף במרכזים הראשיים של הטלוויזיה החנוכית בשתי היבשות.

ודאי זכור לכם כי כאשר שלח משה מרגלים לתור את הארץ בחר בשניים עשר איש מהם רק שניים היו נאמנים ויעילים. אנחנו למדנו מנסיונו של משה ובחרנו מלכתחילה בשניים בלבד.

ד"ר שפירא ומר רואו הגישו את הדו"ח שלהם בחודש יוני 1962, ומיד אח"כ הודיעה יד רוטשילד לשר על נכונותה להקים מפעל נסיוני של טלוויזיה לימודית בישראל.

דומני כי לאחר מכן בחנה ושקלה הכנסת ענין זה ובחודש מרץ 1963 אשרה הממשלה את תכניתנו. ב-7 למרץ 1963 כתב לי מר אבן:

בשביעי למרץ 1963, בהיותי שר החנוך והתרבות, שגרתי אל הלורד רוטשילד את המכתב הבא.
"הממשלה מאשרת הצעת יד-רוטשילד להקים מפעל נסיוני של טלוויזיה לימודית בישראל. יהא זה מפעל נסיוני שיפעל משך שנים מספר.

הצד החינוכי של המפעל הנסיוני, כלומר: התוכן החינוכי של השעורים, בחירת הנושאים, בחירת מורי האולפן סוג בתי הספר — יסודיים או על יסודיים, בתי מדרש למורים, או מוסדות אחרים — כל זאת יקבע ע"י משרד החנוך והתרבות.

הממשלה מזדהה עם תקות יד רוטשילד, כי הטלוויזיה הלימודית תתפתח למכשיר חינוכי חשוב בארץ וכי תתרום תרומה נכרת למזוג חברתי בישראל. יש להניח כי המפעל הנסיוני שיד רוטשילד תיזום ותפעיל יהווה בסיס לטלוויזיה לימודית בארץ כולה.

הממשלה תסייע ברצון ליד רוטשילד ותשתף עמה פעולה. הממשלה מאחלת הצלחה מלאה למפעל זה המהווה חוליה נוספת בשרשרת הארוכה של פעולות משפחת רוטשילד לקראת פתוחה של ישראל."

חלפו שלוש שנים מאז נכתב המכתב הזה. והנה מפעל הטלוויזיה הלימודית עומד על מפתן הגשמה ובצוע. ושום דבר שנוי במחלוקת דתית או מדינית לא יופיע על המסך. המפעל יהיה כלו קודש לקידום החינוך ותועלתו תהיה רבה במיוחד לקידום החינוך באזורי הפיתוח.

הריני מברך את משפחת רוטשילד וכל אלה אשר קדמו את המפעל עד לסף ההגשמה. ואני שמח לדעת שהמפעל יוסיף להתקדם בחסותו של שר החנוך והתרבות מר זלמן ארן.

גבירותי, מורי ורבותי,
אנו מתברכים היום בפתיחת מערכת השידורים של הטלוויזיה הלימודית לבתי-ספר בישראל.

אנו מקוים כי מכשיר-פלא זה יסייע לנו לשפר את ההישגים בהוראה ובחינוך, כשם שהצליח בכך במדינות אחרות.
הטלוויזיה הלימודית לא באה להחליף את המורה או לשחרר את התלמיד מהמאמץ הלימודי העצמי, כי שום אמצאה טכנולוגית לא תצלח בתחום הזקוק לרוחו היוצרת של האדם.

אולם הטלוויזיה הלימודית כוחה יפה לשרת את מורה הכיתה בשאיפתו להקנות לחניכיו הבנה מעמיקה יותר של החומר הלמודי; היא תעלה את עירנותו של התלמיד ואת כושר תפיסתו.

שיעורי הטלוויזיה יונהגו בשלב ראשון של הניסוי ב-60 כיתות של 32 בתי-ספר ובשלושה מקצועות בלבד: ביולוגיה, חשבון ולשון אנגלית.

זוהי התחלה כבדת-משקל ורבת-אחריות.

קשה להשיב לשאלה כמה זמן יידרש עד לסיומם של שלבי הניסוי. אך לא נחטא אמת, אם נקבע כי כל שיעור, גם לאחר שלבי הניסוי, יהיה תמיד בחזקת מבחן.

גבירותי, מורי ורבותי,

בית רוטשילד היה נאמן למסורתו המפוארת כאשר יזם את ההסדר של הטלוויזיה הלימודית בישראל ואיפשר את הקמתה והפעלתה לתקופת-הניסוי, עד לייצובה.

אנו מודים על כך מקרב לב.

משרד החינוך והתרבות, האחראי למהותה, תכנה ותכניותיה של הטלוויזיה הלימודית, יעשה מצדו כל מה שביכולתו למען הצלחתו של המפעל הזה.

הנני רואה כחובתי הנעימה להודות לצוות מורי האולפן, למורי הכיתות, למפיקים, למפקחים, לטכנאים ולפועלים שבעמלם המשותף והמסור הביאונו למעמד חגיגי זה.

תודה !

לפי בקשת בעלי, כפי שמסתבר מהמכתב, ניסתה יד רוטשילד למלא תפקיד צנוע בפיתוח המדע, האמנות והתרבות.

עזרנו בפיתוח החקלאות בנגב, בצענו מחקרים בכתות הוראה נסיוניות לילדי עולים, סיפקנו מילגות, מעבדות ומחשבים אלקטרוניים למוסדות חנוך גבוה ותמכנו בצורות שונות של למוד דתי. אנו עוסקים כעת בהכנת תכניות לספריות אזוריות חדשות ולהקמת גן בוטני.

ע"י הקמת בנין הכנסת בירושלים זכינו גם להגשים את חלומנו האחרון של בעלי, והוא בנית משכן הולם לנבחרים עם ישראל.

מקום מרכזי בכל פעולותינו תפס תמיד החנוך, שכן עתיד כל ארץ תלוי ברמת החנוך של בניה.

טלוויזיה חינוכית היא אמצעי חדש, אך כבר עתה הנו מוכר כמכשיר עזר יעיל. בכדי ליצור שרות חדש זה הקמנו חברה מיוחדת בשם „נאמנות הטלוויזיה הלימודית“ ובן דודי, הלורד רוטשילד, הואיל לשמש כיושב ראש הנאמנות.

הבה נאחל לו, ולכל אלה הפועלים אתו במבצע קשה זה — הצלחה ללא סיג.

בשנת 1882 החלה משפחת רוטשילד בפעולותיה בארץ. ברוון אדמונד דה-רוטשילד היה ממניחי היסודות למדינת ישראל. אין ממנהג ארצנו להעניק תארים — אך לגבי אדמונד דה-רוטשילד חרג חישוב מהמקובל והכתירו כ„אבי הישוב“. בשנת 1954 הועלו עצמות חברון ארצה והובאו למנוחות עולמים ברמת הנדיב.

כנשיא פיק"א המשיך בנו גיימס ארמנד דה-רוטשילד בעבודה בה החל אביו. ומענין לציון כי בתקופה בה היה פעיל בעניני הגדוד העברי שימש בו ראש הממשלה מר אשכול כסמל.

יחדיו הקימו ובססו האב והבן למעלה מחמישים ישובים ובמידה מרובה קבעו ישובים אלו את גבולות ארץ-ישראל בשנת 1918. מושבות פיק"א התפתחו מהתחלה צנועה לישובים פורחים, — כגון ראשון לציון, פרדס חנה ואחרים.

בשנת 1957, זמן קצר לפני מותו, כתב מר גיימס ארמנד דה-רוטשילד לראש הממשלה דאז, מר דוד בן-גוריון, כי חברת פיק"א השלימה את תפקידה וברצונה להעביר את כל אדמותיה למוסדות הלאומיים. המכתב כלל גם את המשפטים הבאים:

„לא התכוונתי להפרד מאתך או מישראל. התענינותי בהתפתחותה של ישראל בעינה עומדת. גם לאחר שפיק"א תפסיק את פעולתה אהיה קרוב לכולכם כפי שהייתי כל השנים... רוצה אני לבחון אם אוכל לתרום בעתיד במידה צנועה לקראת קדום המדע, האמנות והתרבות בישראל“.

הגב' גיימס דה רוטשילד היתה זו שמסרה את המכתב לראש הממשלה.

תודה רבה.

כאשר החלטנו על מפעל זה, לא התעלמנו מהקשיים הכרוכים בו. קבלנו על עצמנו את האתגר משום שברצון יד רוטשילד לפעול כבונים ויוצרים ולא כנותני כספים גרידא.

נראה לנו כי את מעגל הקסמים הנוצר ע"י הצורך הגובר בחינוך להמונים וע"י המחסור במורים ובמכשירי לימוד לא נוכל לשבץ בעזרת השיטות המקובלות בלבד. הכל מסכימים כי הטלוויזיה הלימודית יכולה לעזור בשבירת מעגל זה ע"י התאמתה לחנוך המונים. בעזרתה אפשר להגיע לכל חלקי הארץ. אותו השעור יכול להקלט על ידי 40, 400 או 4000 תלמיד.

יתר על כן הטלוויזיה נוטלת על עצמה חלק גדול מעבודתו השגרתית של מורה הכיתה ומאפשרת לו להקדיש זמן רב יותר לטפול אישי בכל אחד מתלמידיו. טלוויזיה בבית-הספר מאפשרת להביא בפני כל כיתה וכיתה נסיונות מעבדה קשים הכרוכים בצידוד מסובך, או להציג בפני התלמידים הגרים בכל רחבי הארץ מדענים ואישים בעלי שעור קומה. גם מורה הכיתה יעזר ע"י התבוננות בשעורי הטלוויזיה. קיימים עוד יתרונות רבים לטלוויזיה הלימודית אך דומני כי די באלה שהזכרנו.

משך עבודתנו עודדו אותנו שרי החינוך והתרבות ועובדי משרדם ועל כך ברצוני להודות לכולם. ברור כי אין מפעל כזה יכול להצליח ללא שתוף פעולה מלא מצד המחנכים במדינה.

אומר עתה מספר מלים על המבנה הארגוני של נאמנות הטלוויזיה הלימודית. מועצת המנהלים המורכבת ממני כיושב ראש, ממר גוטליב וממר רואן, הקימה ועדת ניהול שתפקידה ליעץ למועצת המנהלים ולהנהלה. על ועדת הניהול לשמש בשעת הצורך אפילו ככלב שמירה ואנו מניחים כי ינבא ללא בושא לפני שיחליט לנשוד.

על נהול מפעלנו אחראי המנהל הכללי, הנעזר בשלושה מנהלי מחלקות. מיד נפגוש אותם, אך לפני כן נכיר נא את מר גוטליב, שהנו יושב ראש בצוות של ועדת הניהול.

ההסדר בין יד-רוטשילד והממשלה קבע חלוקת תפקידים ברורה בין שני הגופים. על משרד החנוך הוטלה האחריות לתוכן השעורים ולבחירת המורים, בתי הספר והכיתות אשר בפניהם נשדר.

נאמנות הטלוויזיה הלימודית מצדה הקימה את כל המבנים הדרושים ורכשה את הציוד, קבלה על עצמה את האחריות להפקת שעורי הטלוויזיה ותפעיל את תכנית הנסיון בתקופתה הראשונה. אני שמח לומר שהשידוך עלה יפה וכי שיתוף הפעולה ביננו הנו הדוק ביותר. הרמוניה זו השאירה למעשה רק מעט עבודה לועד-הניהול שלנו.

מה דעתך, ד"ר רינות?

ד"ר ח. רינות. —

נזכרים אנו היום בדיונים ראשונים, לפני כשש שנים, על רעיון הטלוויזיה הלימודית. בתנופת תקוה ובסקרנות חוקרת נגשנו ללימוד הסגולות והסיכויים של המכשיר החדש. בדיונים אלה רבו גם החוששים והמזהירים. ואמנם לפנינו דרך ארוכה להעמדת מערכת מכשירי עזר ראיים לרשות המורה ועד להפעלת דמיון המורה וכושרו לשמוש יעיל בהם.

היום באנו לברך על יום ראשון להשתלבות הניסיונית של מפעל חנוכי גדול זה במערכת החינוך; לפי שעה ישותפו בו כ-60 כתות ז' ו'ט' ב-32 בתי-ספר יסודיים ועל-יסודיים.

אתגר גדול וסיכוי מיוחד טמונים בטלוויזיה החינוכית אך אנו יודעים כי בארצות בהן היא נהוגה רבה עדיין התהייה על מיטב הפעלתה. כראוי לכל נסיון עלינו לצרף גם הפעם העזה ושיקול דעת, עקיבה אחרי טיב הביצוע ונכונות ללמוד משגיאותינו. אנו נעמוד במבחן אם נפעל תוך שתוף ועבודת צוות בין בית זה, בית המפיק ומורה האולפן, לבין בית-הספר ומורה הכיתה.

ד"ר פ. בלומנטל. —

עיקר עבודתנו היא להכין את תסריט השעור ולהגיש את השעור עצמו לפני המצלמה. זו עבודת צוות ונוטלים בה חלק מומחים בשטחים שונים. לאחר שתוכן שעור מסויים נקבע ע"י משרד החינוך והתרבות אנו מכנסים את הצוות להכנת השדור. אך מוטב שנתבונן בפגישה מסוג זה, כשהדיונים והעבודה בעיצומם. הלוקחים חלק בדיון טפוסי זה הם: מורה האולפן, הבמאי, התסריטאי, היועץ לתכנית הלימודים והפסיכולוג החוקר.

המקצועות שנלמד לראשונה הם: מתמטיקה, טבע ואנגלית לכתות ז' ו-ט'. שלושים ושנים בתי-ספר, רובם באזור רמלה-לוד-ירושלים, יהיו קשורים במפעל הנסיוני של נאמנות הטלוויזיה הלימודית.

הטלוויזיה היא אמצעי חדש אשר הכח החנוכי הגנוז בו עדיין אינו ידוע במלואו, אולם אנו מקוים לגלותו. כמו-כן יש בכוונתנו לודא כי כל שקופית, כל סרט ואף כל רגע דומם יהיו בעלי ערך חינוכי.

מר מ. רואו. —

לאחר שתסריט השעור אושר, הוא מוכן להפקה. בנקודה זו מועבר ההגה לידי מנהל ההפקה. מנהל ההפקה שלנו הוא פרופסור אדוארד סטשף מאוניברסיטת מישיגן.

פרופסור א. סטשף. —

הואיל והטלוויזיה הנה אמצעי חדש לחלוטין בישראל, היה צורך להתחיל ממש מבראשית. עם זאת היה הכרח כי יהיו לנו תוך תקופה של מספר חדשים בלבד אנשים מאומנים היטב בתפקידים הבאים:

אם נקרא משמאל לימין נראה כאן בחדר הבקרה את העוזר לבמאי, את הבמאי, את מערב התמונות ואת הטכנאי השייך למחלקה הטכנית.

מאמצים רבים הושקעו עד ליום הזה בו ראשון השידורים יוצא לדרכו — אל המורה ואל הכיתה. ואמנם מי שראה את העושים במפעל זה, אנשי היוזמה, העצה והביצוע, במסירותם, בלהטם ואף במתיחות נפשם יבין מדוע נקרא מפעל זה „נאמנות הטלוויזיה הלימודית“, נאמנותם מבשרת את סיכויי הימים הבאים. יש יסוד לאמונתנו כי מכשיר הטלוויזיה עשוי להעשיר את עבודת החינוך, להגביר התעוררותם של מחנכים ולהרחיב אופקי ראות וידע של ילדינו.

נביע היום תודתנו לנאמני המפעל כולם, ולאנשי החינוך שבהם, השוקדים על קדומו החינוכי של מפעל השידורים. אני מודה לאנשי משרד החינוך והתרבות ובראשם מר פרישמן, לד"ר בלומנטל ולסגל המורים והיועצים.

ועתה אפנה מקומי במרקע, או במקרן או במשגוח, למי שהנחה ללא לאות, עבודה זו מראשיתה — למר רואו, מנהל כללי של נאמנות הטלוויזיה לימודית.

מר מ. רואו. —

בפתח דברי הרשוני להדגיש כי מפעלנו הנו מפעל נסיוני בלבד וכן גם תכניותינו הן בגדר של נסיון. הננו לומדים ללא הרף ונשתדל לשפר את השדורים באופן מתמיד.

בכדי לעמוד על בעיות הטלוויזיה הלימודית הקפנו את כדור הארץ פשוטו כמשמעו. ידידינו באטליה, צרפת, אנגליה, שודיה, ארצות הברית, יפן, הודו וארצות אחרות הגישו לנו את מלוא העזרה. אך בסופו של דבר עלינו לפתח בעצמנו את שטות ההפקה המתאימות לנו ביותר.

בתפקיד זה עוזרים לנו שלושת מנהלי המחלקות שלנו, כולם מומחים במקצועם. בראשונה, הרשוני להציג בפניכם את המנהל החינוכי שלנו, ד"ר בלומנטל. עד בואו אלינו היה מפקח במשרד החינוך והתרבות.

מה תפקידיהם?

העוזר לבמאי אחראי לחלוקת הזמן. לשם כך הוא נעזר בשעון מיוחד, ומודיע לצלם מראש על הצלום הבא לו יזדקק הבמאי.

הבמאי, הוא רב החובל של צוות ההפקה ועליו לשלב את הצילומים מהאולפן עם שקופיות, קטעי סרטים, מוסיקה, קולות מוקלטים, פעלולים ואלמנטים רבים נוספים.

מערב התמונות, הפועל לפי הוראות הבמאי, לוחץ על הכפתורים ומפעיל את המעמעים המעבירים אותנו ממצלמה אחת לשנייה, מסרט לשיקופית, ממצלמה לסרט וכו'.

בחדר הבקרה הסמוך נמצא טכנאי הקול המפקח על עצמת כל מיקרופון ומשלב בתכנית קטעי מוסיקה, פעלולים או קולות מעל סרטי קול.

נפנה עתה לאולפן עצמו. בנוסף לשני הצלמים הנכס רואים שם את האחראי לנעשה באולפן ואת שני עוזריו. אף כי מספר מבצעים זה יראה אולי כמופרז בעיניכם, אבטיחכם כי זה הצוות המינימלי הדרוש לשם הגשת שעור יעיל באמצעות הטלוויזיה. אנו נוהגים לומר כי דרושה עבודתם של עשרה אנשים בכדי שמורה אחד יופיע על פני מרקע הטלוויזיה.

נוסף לכך יש לנו צוות אמנים שבראשו עומד מר צבי גרא. צוות זה מכין את התפאורות, הכתובות ואמצעי עזר רבים אחרים, לא על סרט אלא באולפן עצמו.

טכנאי הבמה ועוזרו הם המקימים את התפאורות והם היוצרים מודלים תלת-ממדיים של כל דבר, החל בפירמידה מיניאטורית וכלה בבאר בדואית ובפרה עשויה עץ.

נשוב עתה לחזרה אותה ראינו זה עתה.

ובעוד כל ההכנות הללו בעיצומן איננו שוכחים אף לרגע את מטרתנו העיקרית: ללמד! לספק למורה הכתה חומר שאינו יכול להביאו לכתה בעצמו. אנו חוזרים ובודקים את קצב הלימוד על מנת להתאימו לרמת התלמידים. אנו מחפשים דרכים חדשות בכדי לשתף את התלמידים בשעור, בכדי להתגבר על אדישותם ובכדי לרכז את המצלמה על המושגים והרעיונות שברצוננו ללמד. כי בסופו של דבר זו טלוויזיה לימודית ואם לא תביא עמה הוראה משופרת, אין לה זכות קיום.

מר מ. רואן. —

תודה פרופ' סטשף. —

הצלחתנו מותנית בחלקה הגדול בטיב התמונה אותה יראה התלמיד על מסך הטלוויזיה שבכיתתו. טיב התמונה תלוי במיומנות המהנדסים והטכנאים שלנו. וכאן אנו מגיעים לשלישי שבמנהלים שלנו, מר גרהאם פיליפס.

מר פיליפס, נדמה לי שאינך צבר!

מר פיליפס הנו מהנדס שהושאל לנו ע"י ה-B B. הוא פיקח על התקנת הציוד ויחד עם המהנדס הראשי, ד"ר יונה פלס, היה גם אחראי על אמון הצוות הטכני הישראלי.

מר פיליפס, אולי תואיל בטובך להראות לנו את הפעולות הטכניות הכרוכות בשדור השעור מהאולפן לכיתה?

מר ג. פיליפס. —

נתחיל במצלמת הטלוויזיה. הצלום המתקבל ע"י המצלמה מועבר דרך חדר הבקרה שראינו זה עתה, לחדר הבקרה המרכזי, ושם עוברים האותות החזותיים והקוליים עבוד סופי. מכאן יוצאים האותות למשדר המיקרוגל (MICROWAVE LINK) המחבר את בנין האולפן עם המשדר שלנו באיתנים, ליד ירושלים. משם משודרים האותות על ידי המשדר הראשי אל בתי-הספר, ברחבי הארץ.

לכאורה פשוט, לא כן! אך הבה נראה את הפעולות השונות הללו בשעת ביצוע ממש.

מעמעמים: כאן לפנינו הלוחות המעמעמים אשר באמצעותם אנו יכולים להגביר או להפחית את עוצמת אורות ההפקה באולפנים.

אורות אלה הם האורות באולפן ואתם יכולים לראות את טכנאי התאורה שלנו כשהוא מתאימם להפקת השעור הבא לבתי-הספר.

מצלמות: הנה מצלמות האולפן בשעת פעולה. על מפעילי המצלמות להיות מאומנים היטב לעבודה מעין זו.

סיר ישעיהו ברליון. —

לראות פירושו להאמין. כפי שיודע כל אחד, טלוויזיה הינה מכשיר בעל כח רב ביותר. בעוד שתמונות ועתונים מגיעים למאות אנשים, מגיעים הרדיו והטלוויזיה לאלפים ולרבבות. מנהיגים בשטחים שונים, בפוליטיקה, במדע ובשטחים רבים אחרים נבנים ונהרסים על ידם. אין לשער את הנזק שיכולים רדיו וטלוויזיה להמיט אם ימצאו בידי אנשים חסרי מצפון ומעצורים, או בידי אנשים ללא נטיות אינטלקטואליות. לעומת זאת רבה הברכה שיכולים הם להביא באם ימצאו בידי אנשים בעלי רמה תרבותית גבוהה.

מכשיר זה הנו בעל כוחות שאין לשערם, ואשר כמעט ולא נחקרו עד היום. חלק מהסכנות הללו איננו קיים במקרה של טלוויזיה חינוכית. בידי אנשים זהירים ותרבותיים אשר מטרת החנוך לנגד עיניהם, תוכל הטלוויזיה להביא יותר ברכה וטובה מאשר היה אפשרי אי פעם משך כל ההסטוריה של האנושות. במקרה של ישראל הנני אופטימי. דומני כי ליהודים לא היה מעולם פחד מהאינטלקט, פחד מרעיונות, פחד מידע. ואף על פי שכמות הידע גדלה מאד וקשה ביותר לבחור ולדעת מה עלינו לעשות, ברור כי בחברה האמונה על ברכי הידע ואשר חייה מבוססים על ידע יהא תפקיד זה קל יותר.

מדינת ישראל מורכבת מאנשים אשר התקבצו מארבע כנפות תבל ואין מכשיר המגיע כה רחוק והמאפשר הגשמת שלוב חברתי לקדום תרבות וערכים חיוביים ברי קיימא כמו הטלוויזיה, במיוחד הטלוויזיה החינוכית.

לכן הנני מאמין באמונה שלמה בעתידו רב הערך של מכשיר חדש זה ומברך כל אלה שאפשרו את הפעלתו בישראל.

חדר בקרה מרכזי : זהו לבה של מערכת הטלוויזיה, כי בחדר בקרה מרכזי זה אנו יוצרים את התמונה הסופית המשודרת לבתי-הספר.

את התמונה הסופית יש להעביר עכשיו למשדר שלנו באיתנים וזה המשדר המיקרוגלי העושה פעולה זו. הנכם רואים כאן, על גג האולפן שלנו ברמת-אביב, את הפרבולה המכוונת את האותות החזותיים והקוליים למשדר באיתנים. המשדר באיתנים מופעל עבורנו ע"י משרד הדואר לפי הסכם מיוחד בינינו.

זה המגדל באיתנים. על מגדל זה של משרד הדאר נמצאת הפרבולה המקבלת את האותות מהאולפן ברמת-אביב, ומעבירה אותם למשדר הטלוויזיה הראשי. המשדר מעבד את האותות, מגביר את עוצמתם ומקרינם לבתי-הספר, אותם צידנו במקלטי טלוויזיה.

ראיתם עד כה מעט מהפעולות הטכניות המסובכות. ברצוני להוסיף כי הקימותי מערכות טלוויזיה בחלקים שונים של העולם, ומבחינה טכנית אין זו שלנו נופלת מאף אחת מהן.

תפקידי כאן, בישראל, כמעט ונסתיים ואני רוצה להשתמש בהזדמנות זו כדי לאחל הצלחה לכל אלה שעזרו במבצע זה.

מר מ. רואן. —

ואנו מצידנו מודים לך עבור איחולך, מר פיליפס, ועבור כל העזרה אשר הגשת לנו.

ברצוננו כעת להשמיע את דבריהם של שני מדענים ידועים, אשר להם, כך דומני, מנהג דומה לשלנו — לשאת דבריהם ע"י הטלוויזיה.

הראשון, מאנגליה, הוא סיר ישעיהו ברליון, פרופסור לסוציולוגיה ולמדעי המדינה באוניברסיטת אוקספורד.

רב תודות לסיר ישעיהו. הננו מעריכים את דבריו המעודדים. וכעת נפנה לשני, הפעם מאמריקה, הוא פרופ' רוברט אופנהיימר, מנהל המכון למדענים מתקדמים בפרינסטון, ניו ז'רזי.

פרופ', ר. אופנהיימר. —

לא היה דור בפניו נצבו בעיות חנוך כה כבדות ומקיפות כדורנו אנו. אנו צופים, כפי שהנכם יודעים, בגדול רב של ידע חדש, ברובו במדעי הטבע, בחלקו בשטח ההיסטוריה, ועדים לגדול מהיר של מיומנות וטכניקה. התרבויות בחברות השונות בעולם, על אף השוני שביניהן, קרובות אחת לשניה בצורה שקשה למצוא לה הקבלה משך כל ההיסטוריה האנושית. אין אמצעי יחיד שבכוחו לפתור בעיה חנוכית זו. בחלקה זו בעית הדור הצעיר. אך בצורה גוברת והולכת זו בעית כל אחד ואחד משך כל חייו. היא תפתר בחלקה בשיטה העתיקה של המורה או אפילו הנביא, שיטת הרב ותלמידו. אך זה לבד איננו מספיק. חייב להיות מאמץ להפיץ ידע לעומק ולרוחב.

דומני כי בעיות החנוך של הצעירים והחנוך המתמיד של המבוגרים הנם בעלי חשיבות תמידית ומרכזית לעתידו של עם אשר ההסטוריה בת אלפי השנים שלו מבוססת במידה גדולה על אמונה בלמוד ועל הערך שבחכמה — חשיבות לעתידו, חשיבותו להווה ובעלי חשיבות גדולה לעצם המשך קיומו. וזו סיבת שמחתי על ההזדמנות לברך יסודה של תכנית טלוויזיה חנוכית במדינת ישראל.

הננו מודים לפרופ' אופנהיימר על דבריו הכנים. כעת ברצוננו להראות לכם חלק משעור אשר ישודר שלושים ושנים בתי-הספר הכלולים במערכת הנוכחית. אנו חוזרים ומבקשים מכם לזכור כי זהו פרי מאמצינו הראשונים. אנו מבטיחים כי שדורינו ישתפרו בהתמדה.

לורד רוטשילד. —

הננו מתקרבים לסוף ספורנו. קסמה וכוחה של הטלוויזיה משמשים הפעם כעזר לחנוך. אין מטרתנו לחולל הפיכה בחינוך בישראל אלא למלא תפקיד צנוע בפתוח שיטות חינוכיות. מאמצים להגברת התפוקה הם נחלת כל אחד ואחד. מי יתן ומפעל זה יעזור בהגברת התפוקה החינוכית.

אתם עלולים לשאול: מה יקרה כאשר תקופת הניסוי תסתיים? מה יהיה אז?

יד רוטשילד מתכוונת להעביר את כל המבנים, הציוד והמכשירים יחד עם הידע והצוות המאומן ליורשינו אשר יקבלו על עצמם להמשיך בעבודת הטלוויזיה הלימודית, ולהפיצה בכל רחבי הארץ.

יתכן ועדיין קיימת שאלה נוספת שלא נשאלה. מה תקבל יד רוטשילד בתמורה?

תשובתנו היא התשובה הרגילה: איננו מבקשים מאומה.

דומני כי עלי לתקן את משפטי האחרון שהשמעתי זה עתה. באם נצליח — ואנו בטוחים כי אכן נצליח — נקבל תמורה בעלת ערך רב בשבילנו, והיא ההרגשה כי הוספנו חוליה נוספת לשרשרת המקשרת את משפחתנו לישראל זה 80 שנה ומעלה.